

پژوهشکده شورای نگهبان
گزارش استدلالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

لایحه تصویب مقاوله نامه ایمنی بهداشت شغلی
۱۹۸۱ (۱۳۶۰) (شماره ۱۵۵) و سند الحاقی
(پروتکل) ۲۰۰۲ (۱۳۸۱) مقاوله نامه ایمنی و
بهداشت شغلی

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

لایحه تصویب مقاوله نامه ایمنی بهداشت شغلی
۱۹۸۱ (۱۳۶۰) (شماره ۱۵۵) و سند الحاقی
(پروتکل) ۲۰۰۲ (۱۳۸۱) مقاوله نامه ایمنی و
بهداشت شغلی

تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۸/۱۲

کد گزارش: ۱۴۰۱۰۵۱۰

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۰/۰۸/۲۹

پرومشکده شورای نگهبان

لایحه تصویب مقاوله‌نامه ایمنی بهداشت شغلی ۱۹۸۱ (۱۳۶۰) (شماره ۱۵۵) و سند الحاقی (پروتکل) ۲۰۰۲ (۱۳۸۱) مقاوله‌نامه ایمنی و بهداشت شغلی

درباره‌ی مصوبه

«لایحه تصویب مقاوله‌نامه ایمنی بهداشت شغلی ۱۹۸۱ (۱۳۶۰) (شماره ۱۵۵) و سند الحاقی (پروتکل) ۲۰۰۲ (۱۳۸۱) مقاوله‌نامه ایمنی و بهداشت شغلی» که ابتدا «لایحه تصویب مقاوله‌نامه ایمنی و بهداشت شغلی ۱۹۸۱ (۱۳۶۰) (شماره ۱۵۵) و پروتکل ۲۰۰۲ (شماره ۱۳۸۱)» نام داشت، بنا به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۹/۹/۲۳ هیئت وزیران به تصویب رسید و برای طی تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی ارسال شد. در مقدمه‌ی توجیهی این لایحه آمده است: «با عنایت به ضرورت پیشگیری از حوادث ناشی از کار، مرتبط با کار یا در حین کار و تأمین شرایط شغلی سالم و با هدف کاهش عوامل خطرزا در محیط کار این لایحه برای طی مراحل قانونی تقدیم می‌شود.»

مجلس شورای اسلامی لایحه‌ی حاضر را جهت بررسی به صورت عادی به کمیسیون اجتماعی به عنوان کمیسیون اصلی ارسال کرد. کمیسیون مذکور آن را در جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۰/۲/۲۶ با اصلاحاتی در عنوان و متن به تصویب رساند و گزارش آن را به مجلس ارائه کرد. لایحه‌ی پیش‌رو در نهایت در تاریخ ۱۴۰۰/۸/۱۲ در صحن علنی مجلس مطرح شد و به تصویب نمایندگان رسید. سپس برای طی روند قانونی مذکور در اصل (۹۴) قانون اساسی، به موجب نامه‌ی شماره ۴۱۵/۶۹۳۱۶ مورخ ۱۴۰۰/۸/۱۹ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با تشکیل جلسه در تاریخ ۱۴۰۰/۸/۲۶، این مصوبه را بررسی کرد و مفاد آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی ندانست و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۱۰۲/۲۸۳۸۹ مورخ ۱۴۰۰/۸/۲۹ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص لایحه تصویب
مقاله‌نامه ایمنی بهداشت شغلی ۱۹۸۱ (۱۳۶۰) (شماره ۱۵۵) و سند
الحاقی (پروتکل) ۲۰۰۲ (۱۳۸۱) مقاله‌نامه ایمنی و بهداشت شغلی»

ماده واحده - ...

مقاله‌نامه ایمنی و بهداشت شغلی ۱۹۸۱ (۱۳۶۰) (شماره ۱۵۵)

...

بخش یکم: دامنه شمول و تعاریف

ماده ۱

۱- ...

۲- عضوی که این مقاله‌نامه را تصویب می‌کند، در نخستین فرصت ممکن پس از مشورت با تشکل‌های کارفرمایی و کارگری ذی‌نفع منتخب، می‌تواند همه یا بخشی از بخش‌های خاص فعالیت اقتصادی مانند کشتیرانی دریایی یا ماهیگیری را با توجه به مشکلات خاص ناشی از ماهیت ذاتی آنها، از شمول اعمال مقاله‌نامه مستثنی سازد.

۳- ...

ماده ۲

۱- ...

۲- هر عضوی که این مقاله‌نامه را تصویب می‌کند، در نخستین فرصت ممکن پس از مشورت با تشکل‌های کارفرمایی و کارگری ذی‌نفع منتخب می‌تواند همه یا بخشی از گروه‌های محدودی از کارگران را با توجه به مشکلات ویژه‌ای که در خصوص آنها وجود دارد، از اجرای مقاله‌نامه مستثنی سازد.

۳- ...

▪ دیدگاه ابهام

مطابق حکم بند (۲) ماده (۱)، «عضوی» که این مقاله‌نامه را تصویب می‌کند، می‌تواند همه یا بخشی از بخش‌های خاص فعالیت اقتصادی را از شمول اجرای آن مستثنی سازد. همچنین مطابق بند (۲) ماده (۲)، هر «عضوی» که مقاله‌نامه‌ی حاضر را مورد تصویب قرار

می‌دهد، می‌تواند همه یا بخشی از گروه‌های محدودی از کارگران را از اجرای مقوله‌نامه مستثنی کند. با توجه به این که مشخص نیست منظور قانون‌گذار از واژه «عضو» در احکام فوق، دقیقاً کدام بخش از ارکان حاکمیت است، ابهام دارد. به دیگر سخن، قانون‌گذار مشخص نکرده است تعیین استثنای مذکور در این دو بند در جمهوری اسلامی ایران، از طریق مرجعی همچون هیئت وزیران صورت می‌گیرد یا مجلس شورای اسلامی خود باید در این خصوص تعیین تکلیف کند. چه اینکه مطابق اصل (۸۵) قانون اساسی، قانون‌گذاری از وظایف انحصاری مجلس است و با توجه به اینکه استثناء شدن افراد از شمول قوانین، امری با ماهیت تقنینی است، اگر مقصود آن باشد که استثنائات موضوع بند (۲) ماده (۱) و بند (۲) ماده (۲) می‌تواند از طریق غیر از تصویب مجلس شورای اسلامی به عمل آید، این دو مقرره مغایر با اصل (۸۵) قانون اساسی خواهد بود.

▪ دیدگاه عدم ابهام

احکام مصرح در بند (۲) ماده (۱) و بند (۲) ماده (۲) این مقوله‌نامه، فاقد هرگونه ابهام است؛ توضیح اینکه اولاً به عنوان یک قاعده کلی، در حقوق بین‌الملل وقتی از واژه «عضو» استفاده شده است، کل حکومت و نظام حاکم بر آن کشور مدنظر بوده است. بنابراین در این دو مقرره، منظور از واژه «عضو»، کل حکومت جمهوری اسلامی ایران است که شامل قوای سه‌گانه مجریه، قضائیه و مقننه می‌شود. بدیهی است استثنا کردن اشخاص از شمول قوانین با توجه به ماهیت تقنینی آن، صرفاً در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است. ثانیاً تبصره (۳) ماده واحده مصوبه‌ی پیش‌رو،^۱ رعایت اصول (۷۷) و (۱۲۵) قانون اساسی را در اجرای این مقوله‌نامه الزامی دانسته است. مطابق اصل (۷۷) قانون اساسی و نظریه‌ی تفسیری شورای نگهبان از این اصل،^۲ تصویب مقوله‌نامه‌ها و انجام هرگونه اصلاحات در آن، باید با تصویب

۱. ماده واحده مصوبه‌ی حاضر: «ماده واحده - ...

تبصره ۳- رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷)، یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) و یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرای این قانون، الزامی است.»

۲. نظریه‌ی تفسیری شماره ۹۹۹۳ مورخ ۱۳۶۲/۹/۸ شورای نگهبان: «۱- در هر مورد عمل دولت یا هر مقام مسئولی به استناد تصویب مجلس شورای اسلامی انجام می‌شود. فقط در محدوده مصوبه قانونیت دارد و خارج

مجلس شورای اسلامی باشد. بنابراین با توجه به اینکه استثنا شدن برخی اشخاص در مقام اجرای بند (۲) ماده (۱) و بند (۲) ماده (۲) این مقاوله‌نامه، به منزله‌ی اصلاح آن است و از طرفی، در تبصره (۳) ماده واحده به رعایت اصل (۷۷) در اصلاح مقاوله‌نامه تصریح شده است، احکام پیش‌گفته فاقد ابهام در این خصوص است.

▪ نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه‌ی مجلس شورای اسلامی در خصوص لایحه تصویب مقاوله‌نامه ایمنی بهداشت شغلی ۱۹۸۱ (۱۳۶۰) (شماره ۱۵۵) و سند الحاقی (پروتکل) ۲۰۰۲ (۱۳۸۱) مقاوله‌نامه ایمنی و بهداشت شغلی، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

→

از آن محدوده جزئاً و کلاً به تصویب مجلس شورای اسلامی نیاز دارد.

۲- ...»

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی)

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸):

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل یا جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

گزارش استدلالی

پژوهشگاه شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید بهشتی (ره)، خیابان شهید سرافراز،

کوچه پنجم پلاک ۱۱ کد پستی: ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳

تلفن: ۰۲۱-۸۸۵۳۳۴۲۹

نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

nashr-rc.ir

gcr.ac.ir